

2000, 40, 2

KIESRAAD

GEVESTIGD IN HET GEBOUW VAN HET MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN TE 'S-GRAVENHAGE - TEL. (070) 71 79 11

Schedeldoekshaven 200
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken
postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Uw brief van

Ons kenmerk

's-Gravenhage,

--

4429

23 februari 1990

Onderwerp

Logisch ontwerp
electronische
stemmachines

In par. 3 van de nota van toelichting bij het nieuwe Kiesbesluit wordt het volgende opgemerkt:

"Thans is alleen de electronische stemmachine van het type 911-800 in gebruik. De artikelen in paragraaf 3 zijn op deze stemmachine gebaseerd. Met het oog op de ontwikkeling van nieuwe stemtechnieken zullen deze artikelen in de toekomst zo nodig kunnen worden aangepast of aangevuld. Indien zich in de toekomst dergelijke nieuwe stemtechnieken aandienen, zou mogelijkerwijs ook kunnen worden overwogen bij de redactie van de artikelen in paragraaf 3 te abstraheren van concrete stemtechnieken en te kiezen voor een meer functionele benadering. Nader zou moeten blijken of een dergelijke opzet tot de reële mogelijkheden behoort."

In augustus 1989 deelde de leverancier van de huidige stemmachine, de firma Samsom Kantoorefficiency te Alphen a/d Rijn, de Kiesraad mee dat zij de ontwikkeling van een nieuw type electronische stemmachine ter hand had genomen.

In december van hetzelfde jaar werd de Raad in kennis gesteld van een mogelijke ontwikkeling van een systeem dat optisch leesbare stembiljetten verwerkt.

Bij brief van 6 december 1989 stelde NEDAP n.v. te Groenlo u in kennis van het feit dat zij was gestart met de ontwikkeling van nieuwe elektronische stemtechnieken. Aan u werd de vraag voorgelegd of de op dit moment overwogen (drie) hoofdvarianten in beginsel voor goedkeuring in aanmerking zouden komen. Bij brief van 30 januari 1990 verzocht u de Kiesraad om zijn oordeel hieromtrent.

Naar aanleiding van deze ontwikkelingen heeft de Kiesraad enkele malen gesproken over de toekomst van het stemmen met behulp van stemmachines. Een van de conclusies van de Raad is dat het, in het verlengde van de hiervóór geciteerde passage uit de nota van toelichting bij het Kiesbesluit, van belang moet worden geacht op korte termijn te komen tot een zogenaamd "logisch ontwerp" voor elektronische stemmachines. In een dergelijk "logisch ontwerp" zouden functionele en technische eisen moeten worden opgenomen waaraan stemmachines dienen te voldoen. In de huidige situatie wordt het ontbreken van een dergelijk "logisch ontwerp" als een gemis ervaren. Weliswaar bestaat er momenteel een ministeriële "Regeling goedkeuring stemmachines", doch deze regeling blijkt in de praktijk potentiële producenten en het in de regeling genoemde toetsingsinstituut (TNO) onvoldoende inzicht en duidelijkheid te verschaffen omtrent de eisen waaraan stemmachines dienen te voldoen. Dit leidt er in de praktijk onder meer toe dat, anders dan de Regeling goedkeuring stemmachines beoogt, producenten in toenemende mate reeds tijdens het ontwikkelingsproces een beroep doen op de Kiesraad.

De Kiesraad is niet in staat zelfstandig, zonder inschakeling van derden, de totstandkoming van vorenbedoeld "logisch ontwerp" te realiseren. Met name ontbreekt het de Raad daarbij aan specifieke deskundigheid op het terrein van de automatisering, aan technische deskundigheid en aan kennis en ervaring omtrent het gebruik van stemmachines in de praktijk.

De Kiesraad is van oordeel dat de totstandkoming van een "logisch ontwerp" een projectmatige aanpak vereist. De Raad denkt dan ook aan de instelling van een projectgroep, waarin verschillende disciplines zouden moeten worden bijeengebracht. Te denken valt aan een vertegenwoordiging van de Kiesraad, van de toetsende instantie (TNO) en van de gemeentelijke (stemmachine)-praktijk. Daarnaast - en zelfs primair - dient te worden gezorgd voor deskundigheid op het terrein van de automatisering. Wat dit laatste aangaat, zijn van de zijde van de Kiesraad enkele gesprekken gevoerd met een vertegenwoordiger van het Expertise Centrum te 's-Gravenhage. Op grond van deze gesprekken is de Raad tot de zienswijze gekomen dat het onderhavige project het beste zou kunnen worden getrokken en begeleid door het Expertise Centrum. Afronding van het project binnen een half jaar na instelling van de projectgroep behoort tot de reële mogelijkheden. Gelet op de aan het begin van deze brief geschetste ontwikkelingen acht de Kiesraad een spoedige totstandkoming van een "logisch ontwerp" voor stemmachines van groot belang. Door de vertegenwoordiger van het Expertise Centrum werden de met de inschakeling van dit automatiseringsbureau gemoeide kosten ruwweg geschat op een bedrag liggend tussen [REDACTED] (exacte kostenberekening op aanvraag).

Gelet op het vorenvermelde verzocht de Kiesraad u akkoord te gaan met de hiervóór bepleite instelling van een projectgroep en met de inschakeling van

het Expertise Centrum daarbij. De Kiesraad hoopt uw reactie op korte termijn tegemoet te kunnen zien. Mocht deze instemmend zijn, dan zal de Raad u een concreet voorstel voorleggen voor de samenstelling van de projectgroep.

De Kiesraad,

, voorzitter

, secretaris